

3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

Д.І. Басюк

Національний університет харчових технологій

В Україні до 2013 року динаміка туристичних потоків була позитивною, Туристична галузь держави забезпечувала 1,6 % ВВП, разом із взаємопов'язаними секторами економіки – до 9 % ВВП та виступала значимим роботодавцем, що створює 1,3 % робочих місць (до 9 % – усі сектори туристичної сфери).

Але у 2014 році з урахуванням втрат на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції ситуація щодо розвитку туризму значно погіршилася.

У 2014 році Україну відвідало 12,7 млн. іноземних громадян, що на 49% менше ніж у 2013 році, кількість громадян України, які виїжджали за кордон, склала 22,4 млн. осіб, що на 8% менше, знизилась зареєстрованих внутрішніх туристів до 322 тис. осіб, а екскурсантів - до 1,7 млн. осіб.

Кількість туристів – громадян України, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності протягом року, становила 2,4 млн. осіб, іноземних туристів – 17 тис. осіб (табл.1). Для переважної більшості туристів (92%) основною метою подорожі була організація дозвілля та відпочинку.

Найбільшою популярністю серед громадян України у 2014 році користувалася Республіка Молдова, Білорусь, Польща, Російська Федерація, Угорщина, Туреччина, Румунія, Словаччина, Німеччина, Чехія, Єгипет та Італія. Серед іноземців, які відвідали нашу країну, переважали громадяни Російської Федерації, Молдови, Республіки, Білорусі, Польщі, Румунії, Угорщини, Німеччини, Узбекистану, США.

Важливим показником розвитку туризму є формування мережі суб'єктів туристичної діяльності України – юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців. Мережа суб'єктів туристичної діяльності України – юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців у 2014 р. становила 3885 одиниць, що на 31,7 % менше, ніж у попередньому періоді. Пропорційно скоротилась кількість туроператорів (- 278 од.) та турагентів (- 1201 од.).

Суб'єкти, що здійснювали туристичну діяльність як туроператори, становили 17,1% від загальної кількості СПД, що надають туристичні послуги. Дохід від надання туристичних послуг зменшився порівняно з попереднім роком на 14,4% і становив 5565,9 млн. грн., в тому числі юридичні особи – суб'єкти туристичної діяльності одержали 5,4 млрд. грн. доходу.

Таблиця 1

Основні показники розвитку туристичної інфраструктури України в 2013-2014 рр.

№	Показник	2013	2014	Зміна показника 2014 р. до 2013 р., %
	Кількість суб'єктів туристичної діяльності, од. у тому числі	5692	3885	68,25
1.1	туроператорів	945	667	70,58
1.2	турагентів	4270	3069	71,87
1.3	суб'єктів, що здійснюють екскурсійну діяльність	373	149	39,95
	Середньооблікова кількість штатних працівників, осіб	15377	11513	74,87
	Доход від надання туристичних послуг, млн. грн.	6496,6	5565,9	85,67
	Усього колективних засобів розміщування, од. у тому числі	6411	4572	71,31

4.1	готелів та аналогічних засобів розміщування	3582	2644	73,81
4.2	спеціалізованих засобів розміщування	2829	1928	68,15
	Кількість місць, тис.	586,6	406	69,21
	Кількість розміщених, тис. осіб	8303,1	5423,9	65,32
	Кількість підприємств тимчасового розміщування й організації харчування, од.	10096	7949	78,73
	Кількість зайнятих працівників на підприємствах тимчасового розміщування й організації харчування, тис. ос.	287,5	98,8	34,37
	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємствами тимчасового розміщування й організації харчування, усього, млн. грн.	30322,4	13667,2	45,07

Примітка: ¹Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя

За даними Держкомстату, кількість працюючих на туристичних підприємствах становить 11513 осіб, разом з тим, фахову освіту мають лише 5246 осіб (45,5 %).

У структурі мережі за найбільш численною категорією є турагенти – 79% від загальної кількості суб'єктів, найменша категорія – суб'єктами, що здійснюють екскурсійну діяльність – 149 (3,8%).

Серед регіонів України найбільше суб'єктів туристичної діяльності було створено і діяло в м. Київ (туроператорів - 543 од., турагентів – 657 од.), у Львівській, Одеській, Івано-Франківській областях. Найменше – у Полтавській та Чернігівській областях Майже відсутня мережа СПД у Луганській області - лише 15 турагентів.

Кількість колективних засобів розміщення зменшилась майже на 30% і складає 4, 5 тис. одиниць

Суттєві проблеми у формуванні конкурентоспроможного національного туристичного продукту, зниження потоків внутрішнього та в'їзного туризму зумовлено низкою негативних факторів: економічна та політична нестабільність у країні;

- відсутність цілеспрямованої державної політики підтримки та стимулювання як перспективної туристичної дестинації;
- недостатній розвиток туристичної інфраструктури;
- недосконалість нормативно-правової бази;
- невисока якість місцевого туристичного продукту, його недиференційованість, невідповідність співвідношення ціна – якість;
- обмеженість реклами українських туристичних центрів за кордоном та ін.

Тому на цьому етапі необхідною є реалізація системних заходів щодо сталого розвитку туризму та курортів, подолання негативних тенденцій, створення ефективних умов для роботи туристичних підприємств, установ та організацій, формування конкурентоспроможного туристичного продукту.

Література:

1. Мережа суб'єктів туристичної діяльності у 2014 році. Оприлюднення експрес-випусків Держстату у 2015 році [Електронний ресурс] // Державна служба Статистики України : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова : укр.